

Σ' αυτό το μέρος πάντα σιγοτριγυρνά το παρελθόν

Η νεότερη ιστορία της Κύπρου θα ξετυλιχθεί μέσα από μια πολύμορφη παράσταση που θα συνδυάζει το θέατρο, τη μουσική, τα οπτικά εφέ.

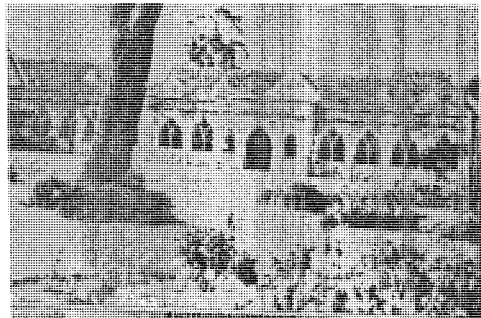
Άξονας της παράστασης θα είναι το Προεδρικό Μέγαρο, από τη μέρα της δημιουργίας του από τους Άγγλους μέχρι σήμερα. Μέσα σε αυτή την περίοδο των εκατόν τριάντα χρόνων, το πρώην Κυβερνείο και αργότερα Προεδρικό Μέγαρο υπήρξε το επίκεντρο των διαδραματιζόμενων στην πολυτάραχη πολιτική ζωή του νησιού. Έτσι, την ερχόμενη βδομάδα, το Προεδρικό Μέγαρο θα αφηγηθεί την ιστορία του και παράλληλα τη νεότερη ιστορία της Κύπρου μέσα από μια μοναδική σε χαρακτήρα παράσταση την οποία σκηνοθετεί η Τζένιφερ Ιακώβου, βασισμένη σε κείμενο της Ρίτας Σεβέρη και του Michael Given.

Ολόκληρο το πίσω μέρος του Προεδρικού θα φωτιστεί και θα αποτελέσει ένα τέλειο σκηνικό για να αφηγηθεί την ιστορία του...

Μέσα από τα μάτια όχι μόνο των πολιτικών αξιωματούχων, αλλά αρχιτεκτόνων, τεχνιτών, δημοσιογράφων και γυναικών που έζησαν το Κυβερνείο και σήμερα Προεδρικό Μέγαρο, μια ιστορία πραγματική θα ξεδιπλωθεί. Επιστολές, ημερολόγια και αναμνήσεις όσων έζησαν με κάποιο τρόπο το κτίριο θα ξεδιπλώσουν 130 χρόνια ιστορίας του αλλιά και της νεότερης ιστορίας της Κύπρου.

«Σε μια μικρή απόσταση νότια της Λευκωσίας, πάνω σε μια στροφή του ποταμού Πεδιαίου, βρίσκεται ένας βοφίσκος σκεπασμένος με δέντρα. Οι Λευκωσιάτες της εποχής του χαλκού έθαβαν εδώ τους νεκρούς τους και λέγεται ότι εδώ στρατοπέδευσε ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος. Εδώ κυνηγούσαν συχνά οι Λουζινιανοί βασιλιάδες της Κύπρου. Για αιώνες αργότερα παρέμεινε μια ασήμαντη τοποθεσία η οποία δεν φημιζόταν για τίποτε άλλο

παρά για το φοβερά φίδια. Έτσι παρέμεινε μέχρι το 1878, όταν με την Αγγλο-Τουρκική Συνθήκη η Κύπρος πέρασε στα χέρια της Μεγάλης Βρετανίας. Το νησί ήταν τότε διαφορετικό από ό,τι είναι σήμερα. Η ζωή στη Λευκωσία περιοριζόταν μέσα στα βενετικά τείχη. Το καλοκαίρι οι δρόμοι ήταν γεμάτοι σκόνη και έκαιγαν από τη ζέση, μα τα παζάρια, γεμάτα κόσμο που εμπορευόταν και αντάλλασσε προϊόντα, έδιναν ένα ζωντανό χρώμα στην πόλη, ενώ τα караβάνια των

καμήλων μπαινόβγαιναν από τη Πύλη Αμμοχώστου. Κάποιο βράδυ του Σεπτέμβρη του 1878, μια ομάδα από ιππείς θεάθηκαν να καλπάζουν πάνω στο λόφο. Ένας περήφανος Άγγλος στρατηγός ήταν ανάμεσα τους. Είναι ο Γκάρνερτ Γούσλεϊ, ο πρώτος Υπατος Αρμοστής της νέας κτίσης του Βρετανικού Λέοντα, που αποφάσισε εκείνη τη στιγμή να κτίσει στο λόφο απάνω την επίσημη κατοικία του.

Έτσι αρχίζει η ιστορία να ξεδιπλώνεται όπως την καταγράφει η Ρίτα Σεβέρν στο κείμενό της «Μνημεία και Μνήμες. Το Κυβερνείο», το οποίο θα εκδοθεί από τη Ελληνική Τράπεζα εμπλουτισμένο με φωτογραφίες που καθύπτουν όλη την ιστορία του κτιρίου.

Μετά την επιθυμία του Γκάρνερτ Γούσλεϊ, το υπουργείο Πολέμου στέλλει την προκατασκευασμένη κατοικία με ένα από τα πλοία του αγγλικού στόλου. Αρχίζει η ξεφόρτωση των ξύλινων μερών, υπό την επίβλεψη του νεαρού λοχαγού του Βασιλικού Τάγματος των Μηχανικών, Χιου Σινγκκλέρ, ο οποίος ανέλαβε και την επίβλεψη και μεταφορά του κτιρίου στη Λευκωσία. «Ήμουν απολύτως μόνος. Δεν είχα καθόλου προσωπικό ή επιστάτες παρά μόνο ένα

τσούρμιο από ανίδεους ιθαγενείς με τους οποίους επικοινωνούσα μέσω ενός ηλίθιου μεταφραστή». Οι μέρες περνούν και το ξύλινο κατασκεύασμα στήνεται με πόρτες και παράθυρα, με μεγάλα δωμάτια χωρίς τζάκια ή έστω σόμπες, κτισμένο στην κορυφή ενός λόφου που ανεμοδέρνεται ασταμάτητα. «Το Κυβερνείο στη Λευκωσία είναι ένα ισόγειο, ξύλινο κατασκεύασμα περιτριγυρισμένο από μια μακριά βεράντα. Είναι κτισμένο στις πλευρές ενός τετραγώνου και στο κέντρο υπάρχει ένα γήπεδο τένις. Μια καινούργια κου-

ζίνα, ένα πλυσταριό και ακόμη ένα δωμάτιο είναι κτισμένα έξω από το κύριο σπίτι. Υπάρχει επίσης ένα μικρό ξεχωριστό πέτρινο κτίριο δύο δωματίων για τον ιδιαίτερο γραμματέα και τον υπασπιστή του Αρμυστή. Κοντά στους στάβλους υπάρχουν κι άλλα πέντε υποστατικά για το υπηρετικό προσωπικό και τους ιπποκόμους. Υπάρχουν στάβλοι για είκοσι άλογα, υπόστεγο για άμαξες και ιπποσκευές. Το νερό αντλείται από πηγάδια και μεταφέρεται στο Κυβερνείο από νερουλιάδες που πληρώνει η Κυβέρνηση. Η κυβέρνηση πληρώνει και έναν εργάτη για τη μεταφορά σκουπιδιών.

Τα χρόνια κυλούν ομαλά όταν το 1930 συμβαίνει κάτι που θα αλλιάξει την ιστορία του κτιρίου. Η δυσaréσκεια για τις συχνές φοροληογίες και το αίτημα της Ένωσης με την Ελλάδα είχαν σαν αποτέλεσμα τα γεγονότα που έγιναν το βράδυ της 21ης Οκτωβρίου 1931. Χιλιάδες κόσμου φτάνουν στο Κυβερνείο, ρίχνουν πέτρες και σπάζουν τα ξύλινα παράθυρα, βάζουν φωτιά και σε 10 λεπτά το κυβερνείο καίγεται ολοσχερώς. Ο τότε κυβερνήτης Σερ Ρόναλντ Στορς πήρε άδεια από τον υπουργό Αποικιών να ξανακτίσει το Κυβερνείο μεγάλο και επιβλητικό. Στις 4.15μ.μ. της 3ης Ιουνίου 1932, τέθηκε επίσημα ο θεμέλιος λίθος του καινούργιου κτιρίου. Ένας μεγάλος κεντρικός θόλος, μυτερές καμάρες, φανταστικοί εξώστες και πλατιές βεράντες στο πίσω μέρος χαρακτήριζαν το κτίριο. Ένας

θυρεός πάνω από την κεντρική είσοδο του κτιρίου, λαξευμένος από τον τεχνίτη Κώστα Κασμύρη από το Καϊμακλή. Το νέο κτίριο διακοσμούσαν οκτώ υδροροές· στη μια παρουσιάζεται το κεφάλι του πρωτομάστορα Χριστόδουλου Αντώνη, αρχισκαλιστή, του αρχιπελεκάνου και ενός εργάτη, τα κεφάλια ζώων της Κύπρου που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της κατασκευής του κτιρίου, της καμήλας, του γαϊδουριού, του βοδιού και της κασίκας της οποίας το τρίχωμα χρησιμοποιήθηκε για το σοβάτισμα των τοίχων. Η εσωτερική διακόσμηση τελειώνει πριν αρχίσει ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Χαρακτηριστική είναι η περιγραφή του δημόσιογράφου Πέρσι Άρνολντ, αρχισυντάκτη της Σάιπρους Ποστ, μετά τις επισκέψεις του στο διάστημα 1943-1945. «Υπάρχουν διάφοροι λόγοι που δεν ένιωσα ποτέ άνετα στο Κυβερνείο - και νομίζω ήμουν η εξαίρεση του κανόνα - αλλιά κάθε φορά που βρισκόμουν εκεί θυμόμουν τη Μαρία Αντουανέτα στις Βερσαλλίες όταν της έλεγαν ότι ο κόσμος βάδιζε προς το παλάτι ζητώντας ψωμί που δεν είχε να φάει και αυτή ρωτούσε γιατί δεν έτρωγαν παντεσπάνι. Πώς μπορούσα να ξεχάσω τα φτωχόσπιτα της Λευκωσίας ή τα πρωτόγονα χωριουδάκια της κυπριακής επαρχίας; Νομίζω πως αν το Κυβερνείο ήταν μέσα στη Λευκωσία με τις φτωχογειτονιές να γλείφουν τους τοίχους του δεν θα ένιωθα έτσι, αλλιά κτισμένο πάνω σε ύψωμα μακριά από τη ζέστη και τη σκόνη της πόλης

το Κυβερνείο μοιάζει τόσο ήσυχο, τόσο ήρεμο, τόσο απομακρυσμένο από τις πραγματικότητες της Κύπρου.

Το 1955 αρχίζει ο απελευθερωτικός αγώνας εναντίον του αποικιοκρατικού καθεστώτος. Το Κυβερνείο στο επίκεντρο των γεγονότων. Μετά τη βόμβα στο Κυβερνείο ο κυβερνήτης δίδωνει όλους τους Ελληνοκύπριους υπηρέτες. Το 1957 ο Σερ Χιου Φουτ αντικαθιστά τον Σερ Τζον Χάρτινγκ. Η γυναίκα του Σύλβια αντικρίζει ένα παραμελημένο κτίριο και αποφάσισε να το ανακαινίσει, το γέμισε με χαλιά, κουρτίνες. Τα γενέθλια της βασίλισσας γιορτάστηκαν για πρώτη φορά στο Κυβερνείο το 1886 και τα τελευταία το 1960. Η συνθήκη της Ζυρίχης καθιέρωνε την Κύπρο ανεξάρτητο κράτος. Ο τελευταίος εορτασμός των γενεθλίων της βασίλισσας. Ο χορός οργανώθηκε και χορογράφηθηκε από τη Σύλβια Φουτ.

Στις 17 Αυγούστου

ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος δέχθηκε τα διαπιστευτήρια των ξένων διπλωματών. Ανοίχτηκε βιβλίο συγχαρητηρίων στο Προεδρικό Μέγαρο.

Θυμάται ο Χάρης Βωβίδης, γραμματέας του Αρχιεπισκόπου: «Ο στρατάρχης Χάρντινγκ χρησιμοποίησε σαν γραφείο, για λόγους ασφαλείας, το δωμάτιο στο τέλος της νοτιοδυτικής πτέρυγας. Με

την ανεξαρτησία, αυτό έγινε γραφείο του υφυπουργού, ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος έκανε γραφείο του ένα παλιό δωμάτιο μπιλιάρδου. Η διακόσμηση έμεινε η ίδια εκτός από ελάχιστα έπιπλα που μεταφέρθηκαν από την Αρχιεπισκοπή. Άλλωστε το κτίριο χρησιμοποιείται μόνο σαν πολιτικό γραφείο από τον Αρχιεπίσκοπο».

8.20 το πρωί της 15ης Ιουλίου 1974. Το Προεδρικό γίνεται ο στόχος των πραξικοπηματιών. Ακολουθεί η τουρκική εισβολή. Οι καταστροφές μεγάλες. Η παλιά ξύλινη οροφή με τις δοκούς που είχε καεί ολσχερώς αντικαταστάθηκε από μια καινούργια από μπετόν. Οι διαχωριστικοί τοίχοι που ανυψώνονταν παλιά στον πρώτο όροφο με το πάτημα ενός κουμπιού, ένας στην αίθουσα δεξιώσεων και άλλος στην τραπεζαρία, δεν ξανακτίστηκαν. Το γραφείο του Προέδρου μεγάλωσε, οι γοθικού ρυθμού καμάρες μέσα στο γραφείο αλλιά και στο πίσω μέρος του κτιρίου αναστηλώθηκαν από το Μουσείο, αλλιά σταμάτησαν να φαίνονται καμένες. Σύστημα κλιματισμού εγκαταστάθηκε παντού. Στις αρχές του 1977 όταν τα αρχιτεκτονικά και αρχαιολογικά στοιχεία του κτιρίου και του κήπου καθαρίστηκαν, αναστηλώθηκαν και τοποθετήθηκαν σε ασφαλή σημεία του Μεγάρου. Δυό κανόνια στέκονται δεξιά και αριστερά της κύριας εισόδου.

Τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο διαδέχεται ο Σπύρος Κυπριανού, έντεκα χρόνια αργότερα το Γιώργος Βασιλείου, αργότερα ο Γθαύκος Κηηρίδης, και σήμερα ο Τάσος Παπαδόπουλος. Οι πρώτες κυρίες με δική τους πρωτοβουλία προσθέτουν κάτι στο ιστορικό αυτό κτίριο. Η Μιμή Κυπριανού νιώθοντας το βάρος της ιστορίας του κτιρίου δεν θέλει να επιφέρει αλλαγές προκειμένου να καταστούν όσο γίνεται καλύτερες συνθήκες διαμονής της οικογένειας εκεί. Η Ανδρούη Βασιλείου μετακομίζει στο Προεδρικό και το κάνει σπίτι της. Με απόφαση του Προέδρου ανοίγουν οι πύλεις μια φορά το μήνα για να μπορεί ο κάθε πολίτης να δει τον Πρόεδρο..

Δημιουργεί ένα υπαίθριο θεατράκι στο εγκαταλελειμμένο φθαρμένο ελικοδρόμιο και διοργανώνει φιλικές εκδηλώσεις. Η Λίλα Κληρίδου προωθεί τη μετατροπή της έκτασης γύρω από το Προεδρικό σε χώρο πρασίνου και έτσι δημιουργείται ένα πάρκο ανοικτό για το κοινό. Η Φωτεινή Παπαδοπούλου συνεχίζει να διοργανώνει συχνά φιλικές εκδηλώσεις, ενώ στόχος της είναι να δημιουργήσει ένα ζωντανό μουσείο με τα αξιόλογα εκθέματα που εμπλουτίζουν τη συλλογή του Προεδρικού.

Ένα οπτικοακουστικό θέαμα καταγράφει την ιστορία του Προεδρικού αθλή και τη νεότερη ιστορία της Κύπρου.

Βασισμένη στο κείμενο της Ρίτας Σεβέρη, η Τζένιφερ Ιακώβου, έχοντας την εμπειρία πολλών σκηνοθεσιών στο Αγγλοκυπριακό θέατρο, ανέλαβε να σκηνοθετήσει την παράσταση. Εμπλουτισμένη μουσική και οπτικά εφέ. Βασικός ρόλος στο δρώμενο είναι ο αφηγητής που ξεδιπλώνει την ιστορία του κτιρίου, ενώ εμφανίζονται διάφοροι χαρακτήρες που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ιστορία της Κύπρου τα τελευταία 130 χρόνια. Πολιτικοί, αθλητές και απλός κόσμος που έπαιξαν ρόλο στο κτίσιμο του ξύλινου αρχικά Κυβερνείου, ξετυλίγουν την ιστορία του νησιού. Σκηνικό για το ξεχωριστό αυτό δρώμενο θα είναι το πίσω μέρος του Προεδρικού Μεγάρου, το οποίο θα φωτίζεται με εντυπωσιακό τρόπο. Ηθοποιοί θα στέκονται σε διάφορα

σημεία του σκηνικού που θα υποδύονται τα διάφορα πρόσωπα που αναφέρονται στο κείμενο. Ειδικά εφέ θα δημιουργούν κάθε φορά, ανάλογα με το θέμα, το σκηνικό που θα δίνει ένα φαντασμαγορικό χαρακτήρα στην παράσταση. Σε μια μεγάλη οθόνη θα προβάλλονται παλιές φωτογραφίες, γκραβούρες, ενώ θα προβάλλονται βίντεο με μαρτυρίες ατόμων που έζησαν τα γεγονότα στο Προεδρικό από το 1974 και μετά.

Η παράσταση έγινε μετά από πρωτοβουλία της κυρίας Φωτεινής Παπαδοπούλου, η οποία θέλησε να παρουσιάσει την ιστορία του Προεδρικού. Η πρόταση στην Τζένιφερ Ιακώβου να δημιουργήσει μια παράσταση βασισμένη στο κείμενο της Ρίτας Σεβέρη, ήταν αρχή για ένα δύσκολο έργο, όπως ήξει η ίδια στον φιλελεύθερο. Λόγω του ότι το έργο έχει αφηγηματικό χαρακτήρα, θα έπρεπε να δημιουργήσει μια παράσταση που να χρησιμοποιεί όχι μόνο το θεατρικό λόγο αθλητές και οπτικά εφέ για να δημιουργήσει ένα ενδιαφέρον σκηνικό. Μια πρόκληση για την ίδια που έχει χειριστεί με ιδιαίτερα προσεκτικό τρόπο. Νιώθοντας το βάρος της ιστορίας του χώρου έχει δουλέψει με πολλή ευθύνη για να αποδώσει με τον καλύτερο τρόπο την παράσταση αυτή, που θα προβάλλει την ιστορία της νεότερης Κύπρου.

Μαρίνα Σιζίτ